

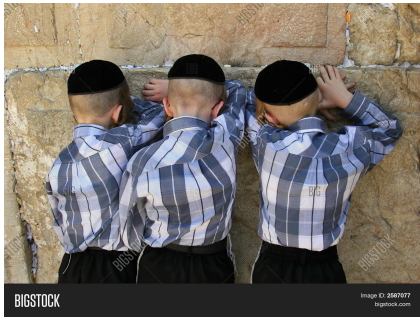
עולם התפילות

World of Jewish Prayers

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לְעוֹלָם יִסְדִּיר אָדָם תְּפִלָּתוֹ וְאַחַר כֵּן יִתְפַּלֵּל (ראש השנה ל"ה ע"א)

.Rabbi Elazar said: A person should always arrange his prayer in his mind and only then pray

www.tefilah.org
www.tehillim.org.il
Beni Gesundheit
Beni.gesundheit@tefilah.org

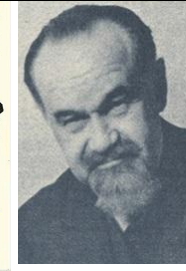

- Historical Overview of Aleinu
- Text Analysis of Aleinu - 2 parts!
- Context of Aleinu in Musaf of Rosh Hashana
- History of Aleinu in
 - Blois (1171)
 - Johann Andreas Eisenmenger (1703)
- Messages for us...

Historical Overview

תפילת עלינו Aleinu

Ismar Elbogen
(1875-1943).
German. Berlin 1913
Jewish Liturgy:
A Comprehensive
History.

“History from within”, “collective memory”
→ personal meaning ?

BIBLE

Quotations from Bible

MISHNA

ראש השנה א.ב.: בְּרֵאשִׁי הַשָּׁנָה כָּל בְּאֵי הָעוֹלָם עוֹבְרִין לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן שֶׁנֶּאֱמַר 'הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם הַמְבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם' (תהלים ל"ג)
Rosh Hashana 1, 2: On Rosh HaShana all creatures of the world pass before Him like sheep as it is stated: “He Who fashions their hearts alike, Who considers all their deeds” (Psalms 33:15).

TALMUD

Yerushalmi Avoda Zara 1,2: תקיעתא דבי רב

ראושנים

Rav Amram Gaon (810-875, Sura) quotes the full text for RH in his Siddur (responsa for Jews in Barcelona)

May 26, 1171: Jews of Blois massacred, ritual murder of a Christian child; 1st blood libel in continental Europe - end of Jewish community.

אחרונים

1703: Attack by J.A. Eisenmenger “Entdecktes Judentum”

עלינו לשבח לאדון הכל
למת גדלה ליוצר בראשית.
שלא עשנו כגווי הארצות ולא שקמנו כמשפחות הארמה:
שלא שם חלקנו כהם וגרלנו ככל המונים:

It is our duty to praise the Master of All To ascribe greatness to the Author of the creation,
Who has not made us like the nations of the lands nor placed us like the families of the earth;
Who has not made our portion like theirs. Nor out destiny like all their multitudes.

שׁהם משתחווים להבל וריק, ומתפללים אל אל לא יושיע

For they worship vanity and emptiness and pray to a god who cannot save.

ואנחנו כורעים ומשתחווים
ומודים לפני מלך מלכי המלכים
הקדוש ברוך הוא:
שהוא נוטה שמים ויחד ארץ (ישעיה מאי)
ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עוז בגבהי מרומים:
הוא אלהינו אין עוד אמת מלבנו אפס וולתו
ככתוב בתורתו:
וגדעת היום והשבת אל-ל-ל-ל-ל-ל-ל
כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל
ועל-הארץ מתחת אין עוד: (דברים דגט)

Be we bow in worship and give thanks unto the Supreme Kong of kings, the Holy One Blessed
be HE, who extends the heavens and establishes the earth,
Whose throune of glory is in the heavens above, and whose power's Presence is in the highest
of heights.
He is our G-od; there is no other. Truly He is our King, there is no else.
As it is written in His Torah:
"You shall know and take to your heart this day,
that the Lord is G-od, in the heavens above and on earth below. There is no other!

על כן נקווה לך יי אלהינו
לראות מהרה בתפארת ענך
להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות וקרתון
למקו עולם במלכות שר:
וכל בני בשר יקראו בשמך
להפנות אליך כל רשעי ארץ:
יבירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך
תשבע כל לשון:
לפניך יי אלהינו יקרעו ויפולו
ולקבד שמך יקר יתנו:
ויקבלו כלם ו את על מלכותך
ותמלוד עליהם מהרה לעולם ועד:
כי המלכות שלך היא
ולעולמי עד תמלוד בקבוד:
ככתוב בתורתך:
יהוה ו ימלך לעלם ועד: (שמות טו:יח)

Therefore, we put our hope in You, Lord our God,
to soon see Your majestic glory,
to remove detestable idolatry from the earth,
and false gods completely exterminated;
to perfect the world through the reign of the Almighty.
Then all of humanity will call Your name,
to turn all the wicked of the earth to You.
All the world's inhabitants will recognize and know that to You every knee
must bend
and every tongue must swear loyalty.
Before You, Lord, our God, all will bow down,
and give honor to Your precious name,
and all will take upon themselves the yoke of Your kingship
that You may reign over them soon and eternally.
Because the kingdom is Yours alone,
and You will rule in honor for all eternity.
As it is written in Your Torah:
"the Lord will reign forever and ever."
And it is said: "The Lord will be King over the whole world, and on that day,
the Lord God will be One, and His Name will be One.

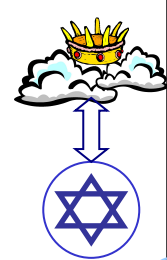
ונאמר:
יהוה יהוה למלך על-גלי-הארץ
ביום ההוא יהוה
יהוה אחד
ושמו אחד: (תהיה ידגט)

ירושלמי עבודה זרה פ"א ה"ב: "מאן סבר בראש השנה נברא העולם רב דתני בתקיעתא דבי רב זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון כו' הוי בראש השנה נברא העולם" **סידור רב עמרם גאון**: נוסח מלא של "עלינו לשבח" לראש השנה בלבד

Text Analysis of Aleinu - 2 parts!

תמונה 2: צורה ותוכן של הפילת "עלינו"

"עלינו לשבח" הורה ישראל בניגוד לאמות העולם גוף שלישי ("כתוב בתורת") **שמים (3) - ארץ (3)** האתונה פורעים **מלך מלכי המלכים ... מלכנו** ומורש **תקרו בשמים ממעל**. השכינות **תקרו בשמים ממעל**. **השכינות תקרו בשמים ממעל** ו**השכינות תקרו בשמים ממעל** עלינו לשבח

- 1 עלינו לשבח לאדון הכל.
- 2 שלא עשנו כגויי הארצות.
- 3 שלא שם חלקנו בהם.
- 4 [שהם משתחווים להבל וריק.
- 5 ואתהו כורעים ומשתחווים ומודים.
- 6 שהוא נוטה שמים ויוסף ארץ.
- 7 הוא א-להינו אין עוד.
- 8 ככתוב בתורתו (דברים ד', ט):
- 9 כי ה' הוא הא-להים בשמים ממעל

"ועל פי נקמת לך" עתיד: ישראל בידך עם אמות העולם גוף שני ("כתוב בתורת") **שמות ט"ו, יז** **הארץ (3)** **לך תכרע כל בשר** ו**תקבלי כלם את על מלכותך** ו**לראות מהרה בתפארת צדך** ו**הרע על יושבי תבל** ותמלך עליהם

- 10 ועל פי נקמה לך ה' א-להינו
- 11 להעביר גלולים מן הארץ.
- 12 לתקן עולם במלכות שדי.
- 13 להפנות אליה כל רשעי ארץ.
- 14 כי לך תכרע כל בשר.
- 15 לפניה ה' א-להינו יכרעו ויפלו.
- 16 ויקבלי כלם את על מלכותך.
- 17 כי המלכות שלך היא.
- 18 ככתוב בתורתך (שמות ט"ו, יח):

(ונאמר (זכריה י"ד, ט): והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.)

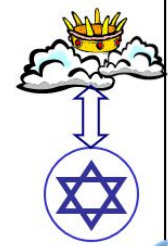
ד. המקורות של תפילת "עלינו" במקרא ובחז"ל

רוח השמאה אעביר מן הארץ" (זכריה י"ג, ב); ברכות נ"ז ע"ב: "מקום שנעקרה ממנו עבודת גלולים... מקום שנעקרה ממנו עבודת כוכבים אומר: ברוך שערך עבודה זרה מארצנו, וכשם שנעקרה ממקום זה כן תעקר מכל מקומות ישראל, והשב לב עובדיהם לעבדך. ובחוף לארץ אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך - ממני שרובה גוים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בחוף לארץ צריך לומר כן, מפני שעתידים להתגניב, שנאמר (צפניה ג, ט) "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברוחה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד" (צפניה ג, ט) (12) "...מפני תיקון העולם" (משנה גיטין ד-ה: ג) (14) "פנו אלי והישעו כל אפסי ארץ כי אני אל-ל ואין עוד: בי נשבעתי יצא מפי צדקך דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון" (ישעיה מ"ה, כב) (16) קבלת עול מלכות שמים - בחז"ל ברכות י"ג א, י"ד ע"ב עוד (17) "מלכותך מלכות על כלמים וממשלתך בכל דור" ודרר (תהלים קמ"ה, יט).

הנשאים את עץ פסלם ומתפללים אל לא יושיעי" (ישעיה מ"ה, כ) (5) "אנת מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך (דניאל ב, לז) (6) "ותשפח חי' עשך נוטה שמים ויוסף ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק פאשר פנגן להשחית ואיה חמת המציק" (ישעיה נ"א, ג). "חי בשמים (הכין פסאו ומלכותו בכל משלה" (תהלים ק"ג, ט) "אל תנאך למען שוקך אל תנבל פסא כבודך זכר אל תפר בריתך אתנו: הלש בהבלי הגוים מגשמים ואם השמים יתנו רבבים הלא אתה הוא חי א-להינו ונקמה לך כי אתה עשית את כל אלהי" (ירמיה י"ד, כב-כג). "כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות וישרתונך יעלו על רצון מזבחי ובית תפארתי אפארי" (ישעיה ס"ז, ט) (11-12) "יכה אמר א-דני חי והאבדתי גלולים והשבתי אגילים מנף ונשיא מארץ מצרים לא יהיה עוד ונתתי ראה בארץ מצרים" (יחזקאל ל"ג, ג); "יהיה ביום ההוא נאם ה' צבאות אכרית את שמות העצבים מן הארץ ולא יזכרו עוד וגם את הנביאים ואת

(1) "הנה ארון הברית אדון כל הארץ עבר לפניכם בירדן" (יהושע ג, יא). "הבל המה מעשה תעתעיים בעת פקדתם לאבדו: לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא וישראל שבת נחלתו חי' צבאות שמו" (ירמיה י"ז, טו) (2) "שלוש ברכות חיוב אדם לברך בכל יום ברוך שלא עשני גוי..." (תוספתא ברכות ו: יח). "מאלה נפרדו אני הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם" (בראשית מ"ה). "וואבדקה מבדקיך ומקלקלך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה" (בראשית י"ב, ג). "והעלה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן" (יחזקאל כ"ב, 3) "ויפו תשא עיניך השמימים וראית את השמש ואת הירח ואת הפוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק חי' אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים" (דברים י"ט). "חי מנת חלקי וכוסי אתה תומיק גורלי" (תהלים ט"ז, ה) (4) "ומצרים הבל וריק יעזרו לכן קראתי לזאת רחב הם שבת" (ישעיה ל"ז, 1) "הקבצו ונאו התנגשו יחדו פלטי הגוים לא ידעו

"עלינו לשבת"
 הורה ישראל בניגוד לאומות העולם
 גוף שלישי ("ככתוב בתורתו")
 דברים ד', ט
עמים (3) – ארץ (3)
ואתנו מורעים
מלך מלכי המלכים ... מלכנו
 ומושב יקרו בשמים ממעל ושכינת עזא בגבהי מרומים
 ושכינת עזא בגבהי מרומים
וידעת היום
עלינו לשבת

- 1 עלינו לשבח לאדון הכל.
- 2 שלא עשנו כגויי הארצות.
- 3 שלא שם חלקנו בהם.
- 4 [שהם משתחיים להבל וריק.
- 5 ואנחנו כורעים ומשתחיים ומודים.
- 6 שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ.
- 7 הוא א-להינו אין עוד.
- 8 כפתוב בתורתו (דברים ד', ט):
- 9 כי ה' הוא הא-להים בשמים ממעל

ועל פו נקוה לך"
 עתיד: ישראל ביד עם אומות העולם
 גוף שני ("ככתוב בתורתך")
 שמות ט"ו, יח
הארץ (3)
לך תכרע כל ברך
ויקבלו כלם את על מלכותך
לראות מהרה בתפארת עזך
וידעו כל יושבי תבל
ותמלך עליהם

- 10 ועל פו נקוה לך ה' א-להינו
 - 11 להעביר גלותים מן הארץ.
 - 12 לתקן עולם במלכות שדי.
 - 13 להפנות אליך כל רשעי ארץ.
 - 14 כי לך תכרע כל ברך.
 - 15 לפניך ה' א-להינו יכרעו ויפלו.
 - 16 ויקבלו כלם את על מלכותך.
 - 17 כי המלכות שלך היא.
 - 18 כפתוב בתורתך (שמות ט"ו, יח):
- (וּנְאָמַר (זכריה י"ד, ט): וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִי־ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:)

שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד: (דברים ו', ד)
 רש"י: "ה' אלהינו ה' אחד: הוא אלוהי האומות, הוא עתיד להיות ה' אחד שנאמר

כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם ה' למלך על כל הארץ
 ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" (זכריה י"ד, ט)

ד. המקורות של תפילת "עלינו" במקרא ובחז"ל

רוח הטמאה **אעביר מן הארץ** (זכריה י"ג, ב); ברכות נ"ז ע"ב: "מקום שנעקרה ממנו עבודת גלולים... מקום שנעקרה ממנו עבודת כוכבים אומר: ברוך שעקר עבודה זרה מארצנו, וכשם שנעקרה ממקום זה כן תעקר מכל מקומות ישראל, והשב לב עובדיהם לעבדך. ובחוץ לארץ אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך - מפני שרובה גוים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בחוץ לארץ צריך לומר כן, מפני שעתידים להתגייר, שנאמר (צפניה ג', ט) "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד" (צפניה ג', ט) (12) "...מפני תיקון העולם" (משנה גיטין ד-ב-ה:ג) (14) "פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ כי אני א-ל ואין עוד: בי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון" (ישעיה מ"ה, כב) (16) קבלת עול מלכות שמים - בחז"ל ברכות י"ג א, י"ד ע"ב עוד (17) "מלכותך מלכות כל עלמים ומקמשתך בכל דור" ודור (תהלים קמ"ה, ג).

הנשאים את עץ פסלם ומתפללים אל אל לא יושיע" (ישעיה מ"ה, כ) (5) "את מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך (דניאל ב', לו) (6) "ותשפח ה' עשך נוטה שמים ויסד ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק פאשר פונו להשחית ואיה חמת המציק" (ישעיה נ"א, ג). "ה' בשמים הכין פסאו ומלכותו בכל משלה" (תהלים ק"ג, יט) (10) "אל תנאץ למען שמך אל תנבל פסא כבודך זכר אל תפר בריתך אתנו: ה'יש בהבלי הגוים מגשמים ואם השמים יתנו רבבים הלא אתה הוא ה' א-להינו ונקוה לך כי אתה עשית את כל אלה" (ירמיה י"ד, כא-כב). "כל צאן קדר יקבצו לך אילי נביות ושרתונך יעלו על רצון מזבחי נביות תפארתי אפאר" (ישעיה ס', ז). (11-12) "כה אמר א-דני ה' והאבדתי גלולים והשבתי אלילים מנוף ונשיא מארץ מצרים לא יהיה עוד ונתתי יראה בארץ מצרים" (יחזקאל ל', ג); "והיה ביום ההוא נאם ה' צבאות אכרית את שמות העצבים מן הארץ ולא יזכרו עוד וגם את הנביאים ואת

(1) "הנה ארון הברית אדון כל הארץ עבר לפניכם בירדן" (יהושע ג', יא). "הבל המה מעשה תעתעים בעת פקדתם יאבדו: לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא וישך אל שבת נחלתו ה' צבאות שמו" (ירמיה י', ו-טז) (2) "שלוש ברכות חייב אדם לברך בכל יום ברוך שלא עשני גוי..." (תוספתא ברכות ו:יח). "מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם" (בראשית י', ח). "ואברכה מברכיך ומקללך אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה" (בראשית י"ב, ג). "והעלה על ריחכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן" (יחזקאל כ', לב) (3) "ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדהת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק ה' א-להיך אתם לכל העמים תחת כל השמים" (דברים ד', יט). "הי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי" (תהלים ט"ז, ח) (4) "ומצרים הבל וריק יעזרו לכו קראתי לזאת רהב הם שבת" (ישעיה ל', ז). "הקבצו ובאו התנגשו וחדו פליטי הגוים לא ידעו

Context of Aleinu in Musaf of Rosh Hashana

משנה ראש השנה ד' ו: אין פוחתין מעשרה מלכויות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות.

Mishna Rosh Hashana 4, 6: One does not recite fewer than ten verses in the blessing of **Kingship**, or fewer than ten verses in the blessing of **Remembrances**, or fewer than ten verses in the blessing of **Shofarot**.

פירוש עיון תפילה בסידור "אוצר התפילות"

ובצנון זה אנו מתפללין בצרכת קדושת השם זר"ה ויוה"כ תן פחדך על כל מעשיך וגו' וישתחוו לפניך כל שברואים — כי העביר ממשלת ודון מן הארץ אבל הודים ישוּבו אליך. וכן בצרכת קדושת היום לר"ה יודע כל פשול בני אהה פעלתו וגו' ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלהי ישראל מלך. וזה תכלית כל הפלותיו והחנותיו שישוּבו כל בני האדם אל ה' אלהינו לעבדו שכס אחד. והשנה הגדול הזה מתחלק לשני חלקים, בחלק הראשון ממונו אנו נותרים מצה וכוּדאס להקצ"ס על שהבדילנו מן התועים והכניסנו תחת כנפיו, ובחלק השני אנו מתחננים

תפילה	מספר	מיקום
מלכות	10	המשנה
זכרונות	10	המשנה
שופרות	10	המשנה

תפילה	מספר	מיקום
מלכות	10	המשנה
זכרונות	10	המשנה
שופרות	10	המשנה

Rosh Hashana = Part I+II
Yom Kippur = Part I

→ **Shiur on מלכויות זכרונות שופרות**

תפילה	מספר	מיקום
מלכות	10	המשנה
זכרונות	10	המשנה
שופרות	10	המשנה

History of Aleinu

□ Blois (1171)

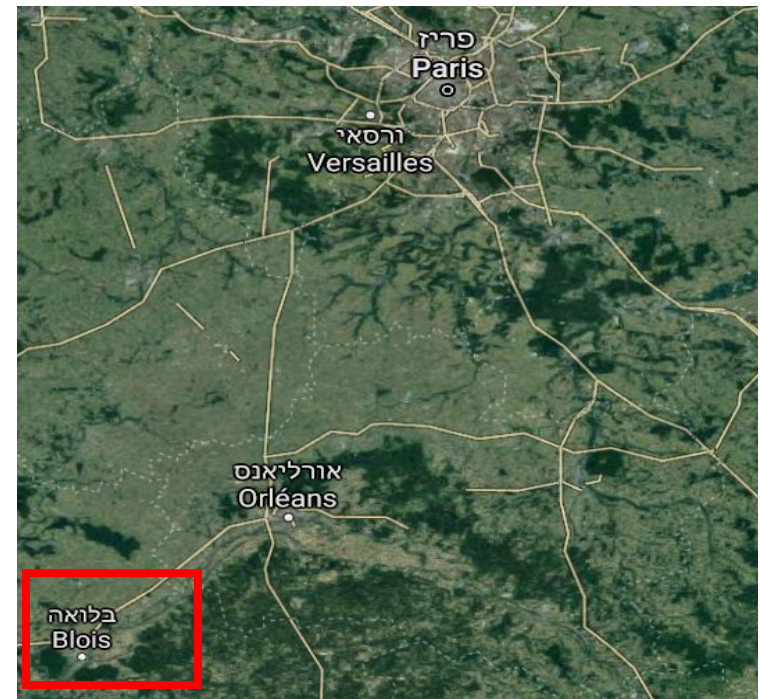
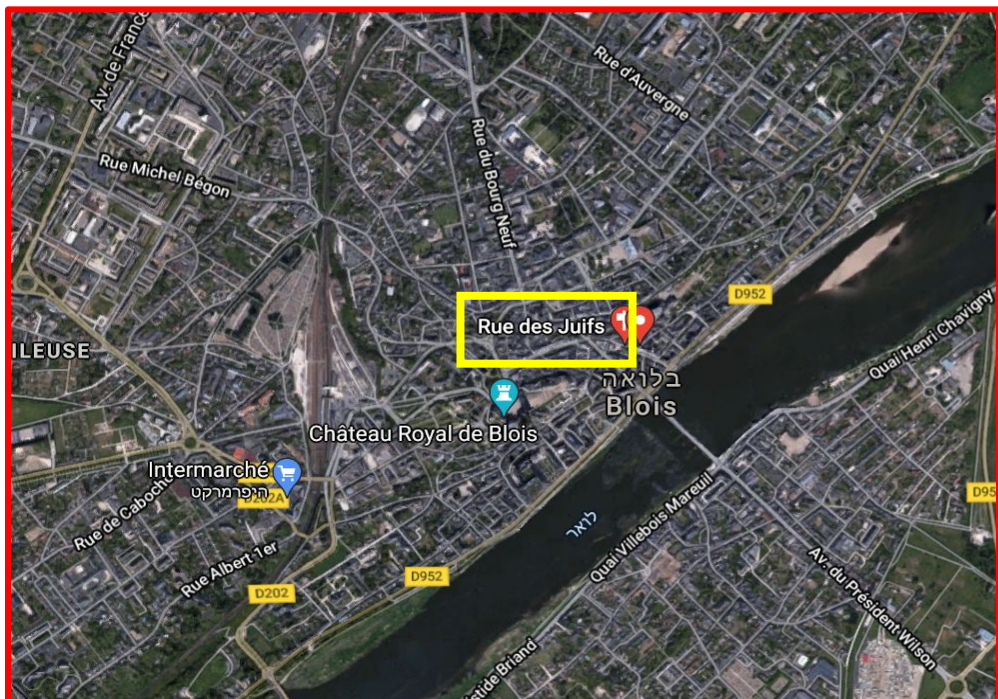
May 26, 1171: Jews of Blois massacred, ritual murder of a Christian child; 1st blood libel in continental Europe - end of Jewish community.

ב. "עלינו" כתפילה של מקדשי השם וכניסתה לסוף התפילה של חול

לפי תיאורו של רבי אפרים בן יעקב מבון [1132-1197] יהודי בלוי (Blois) בצרפת התפללו את תפילת "עלינו" בדרכם למות על קידוש השם בשנת 1171. מאז מופיע בסיפורים (מחזור ויטרי - "ה.למטה)

דברים ד', להלט: מלכים א' י"ח, לט: ויבא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו: ה' הוא האלהים ה' הוא האלהים: דברי הימים ב' ל"ג, יג

רקע היסטורי – ע"פ הסידור

אב הרחמים
שוכן

מרומים.

ברחמך עצומה שפדך חמים והחסידים והישרים והתמימים. קהלות הקדש שמסרו נפשם על קדשת השם.
ה
באהבים והנעימים בתייהם ובמותם לא נפרדו. מנשרים קלו מאריות גברו לעשות רצון קונם וחקץ צור.

אבינו מלפנו. עשה למען הרוגים על שם קדשך:
אבינו מלפנו. עשה למען טבוחים על יחודך:
אבינו מלפנו. עשה למען באי באש ובמים
על קדוש שמך:

אבינו מלפנו. נקום לעינינו

נקמת דם עבדיך השפוף:

אב הרחמים.

הוא ירחם עם עמוסים ויזכור ברית איתנים.
ויציל נפשותינו מן השעות הרעות....

(Mal heures)

קדג ואומר עלינו לשבח וכו' הטעם הוא לתקוע בלבינו קודם שנפטרים
לבתינו יחוד מלכות שמים ושיחזק בלבינו אמונה זו שיעביר

הגלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי כי אז גם כי
יש לכל א' מישראל משא ומתן עם הכותי' ומצליחים לא נפנה לבנינו אל האלילים
ולא יעלה במחשבה ח"ו שום הרפור עבירה

פירוש עיון תפילה בסידור "אוצר התפילות"

וכמה
מן הסבלנות בלי-דונמא יש לראות בסגנון תפלות
כאלה, שהיהודי האמלל הנפגע כל ימיו מרשעת
פועלי און — הולך בקרב צרה ודואג לאחרית מליקיו
גוזלי משפטו כמו לאחרית עצמו, והוא עומד ומתפלל
עליהם בכבוד ראש, שיזכו גם המה להכיר את האמת
צאור צאור החיים כמונו :

עלינו לא מופיעה בסוף
התפילה בגאונים ובראשונים
רבים (רמב"ם...) ←
התקבלה "בזכות" השמד
באירופה

אשחה

כללי

מה הכיל הרי"ק שב"עלינו לשבח"?

לפני 300 שנה בדיוק הוציא הקיסר פרידריך הראשון מפרוסיה הוראה להשמיט פסוק מתפילת "עלינו לשבח" המנאץ לכאורה את הנצרות. הוא גם אסר על היהודים לירוק לאחר אמירת מלים אלה, כפי שהיה נהוג בקהילות רבות. מלים אלה חסרות ברוב הסיפורים האשכנזיים עד ימינו

הארץ

History of Aleinu in

□ Johann Andreas Eisenmenger (1703)

ד. המקורות של תפילת "עלינו" במקרא ובחז"ל

רוח השמאָה אַעביד מן האָרץ" (זכריה י"ג,ב); ברכות נ"ז ע"ב: "מקום שנעקרה ממנו עבודת כוכבים גדולים... מקום שנעקרה ממנו עבודת כוכבים אומר: ברוך שקער עבודה זרה מארצנו, וכשם שנעקרה ממקום זה כן תעקר מכל מקומות ישראל, והשב לב עובדיהם לעבדך. ובחוף לארץ אין צריך לומר והשב לב עובדיהם לעבדך - מפני שרובה גוים. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בחוף לארץ צריך לומר כן, מפני שעתידים להתגייר, שנאמר (צפניה ג',ט) "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו ששם אחד" (צפניה ג',ט) (12) "...מפני תיקון העולם" (משנה גיטין ד:ב-ה:ג) (14) "פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ כי אני אל-ל ואין עוד: בי נשבעתי לצא מפי צדקה דבר ולא ישוב פי לי תכרע כל ברוך תשבע כל לשון" (ישעיה מ"ה,כב) (16) קבלת עול מלכות שמים - בחז"ל ברכות י"ג א, י"ד ע"ב עוד (17) "מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור" דור (תהלים קמ"ה, יג).

הנשאים את עץ פסלם ומתפללים אל אל לא יושעו" (ישעיה מ"ה,כ) (5) "אנת מלכא מלך מלכיא די אלה שמיא מלכותא חסנא ותקפא ויקרא יהב לך (דניאל ב',לז) (6) "נתשכח ה' עשך נוטה שמים ויסד ארץ ותפחד תמיד כל היום מפני חמת המציק פאשר פונן להשחית ואיה חמת המציק" (ישעיה נ"א,ג). "הי בשמים חסין פסאו ומלכותו בכל משלה" (תהלים ק"ג,יט) (10) "אל תנאץ למען שמך אל תנבל פסא כבודך זכר אל תפר ברייתך אתנו: היש בהבלי הגוים מנשמים ואם השמים יתנו רבבים הלא אתה הוא ה' אלהינו וינקה לך כי אתה עשית את כל אלה" (ירמיה י"ד,כא-כב). "כל צאן סדר יקבצו לך אילי נביות פשרתונך יעלו על רצון מובחי ובית תפארתו אפאר" (ישעיה ס"ו,ז) (11-12) "כה אמר א-לני ה' והאבדתי גלולים והשבתי אלילים מנו ונשיא מארץ מצרים לא יהיה עוד ונתתי ריאה בארץ מצרים" (יחזקאל ל"ג); "היה ביום ההוא נאם ה' צבאות אכרית את שמות העצבים מן הארץ ולא יזכרו עוד וגם את הנביאים ואת

(1) "הנה ארון הברית אדון כל הארץ עבר לפניכם בפרדן" (יהושע ג',יא). "הביל המה מעשה פעתעים בעת פקדתם יאבדו: לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא וישראל שבת נחלתו ה' צבאות שמו" (ירמיה י',ט-י) (2) "שלוש ברכות חייב אדם לברך בכל יום ברוך שלא עשני גוי..." (תוספתא ברכות ו:ח). "מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם איש ללשנו למשפחתם בגויהם" (בראשית י"ה). "ואברכה מברכך ומסלף אאר ונברכו בך כל משפחת האדמה" (בראשית י"ב, ג). "והעלה על רחמכם היו לא תהיה אשר אתם אמרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות לשרת עץ ואבן" (יחזקאל כ',לב) (3) "ויפן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים ונדחת והשתחית להם ובעדתם אשר חלק ה' אלהיך אתם לכל העמים תחת כל השמים" (דברים ד',יט). "הי מנת חלקי וכוסי אתה תומך גודלי" (תהלים ט"ז,ה) (4) "וימצרים הביל וריק יצורו לכן קראתי לזאת רהב הם שבת" (ישעיה ל"ו). "הקבצו ובאו התנגשו וחדו פליטי הגוים לא ידעו

סידור מאיטליה, מאה י"ד-ט"ו
 הכתובים יסודי הסתחורים להבל גריר
 ומשחוחים אל ל' ר' יסוע' ומגן פורע

מחזור ויטרי סי' צ"ט
 נאמתו מנהגם ומנהגם ומנהגם גסה מן סבה עמקם עמקו ימנו חתם סופם
 חמת כסאשמוט נאמתי חקא אם עמלת כום ונתקת ככס סטור
 בקלת קשתו קאנו טקן קטו מוקט קנתו כראשית חקא נאמתי כום נאמתי וקא

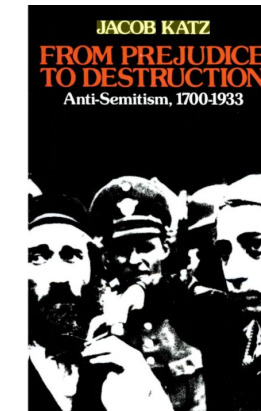
ה. תפילת "עלינו" בפולמוס עם הנוצרים

Edikt des Koenig Wilhelm von Preussen 1703
 No. XV. Edict, wegen des Juden-Gebeths Aleinu &c. und daß sie einige Worte auslassen, nicht aussprechen, noch darben hinwegbringen sollen, vom 28. Augusti 1703.

Des bey 40. Jahre von der Judenschafft aus Arrest bestrickt gewesene,
 nunmehr aber
 Durch Autorität eines Hohen Reichs-Bicariats
 relaxirte
Johann Andrea Eisenmengers,
 Professoris der Orientalischen Sprachen
 bey der Universität Heidelberg,
Entdecktes Judenthum,
 Oder:
Gründlicher und Wahrhafter Bericht,
 Gedruckt im Jahr nach Christi Geburt 1700.

Einwohner, längerhin zu dulden; So wollen, setzen und ordnen Wir hiermit, und in Kräfte dieses, daß von nun an, bis zu ewigen Zeiten kein Jude, Mann oder Weib, Jung oder Alt, in Unsern Landen, bey Verlust daraus alsofort gejaget zu werden, weder in der Schule, noch in seinem Hause die oben angeführte Worte des Elienu לשבח: שהי כורעים ללא ומשחוחים להבל וריק ומפוללים ללא ושיע Aleinu leschabeach: schelem coreim umiftachawim le hevel varik, urnispallelim

le lo jochia-brauchen, beten und aussprechen, dabey aussprechen und hinwegbringen, auch den Kindern nicht beybringen solle: Und damit man dessen so viel mehr versichert sey, so soll hinführo das Gebet עלינו Aleinu, welches sonst von jedem in der Stille in der Schule gebetet worden, von einem aus der Gemeinde laut und deutlich gesprochen, und von den übrigen nachgebetet werden, dazu Wir gewisse Aufseher verordnen wollen, die deshalb die Juden-Schulen öfters besuchen werden: Da aber zu Hause, oder

- Historical Overview of Aleinu
- Text Analysis of Aleinu - 2 parts!
- Context of Aleinu in Musaf of Rosh Hashana
- History of Aleinu in
 - Blois (1171)
 - Johann Andreas Eisenmenger (1703)
- Messages for us...

עיון
תפילה
Studying
Tefilah

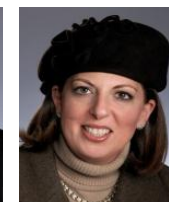

קדושת ימים נוראים ← תפילה של מקדשי השם בימי הביניים ← קדושת חיי היומיום שלנו

Holiness of the Days of Awe → Prayer of those who sanctified God's name during the Middle Ages → Holiness of our daily routine

Studying Tefilah עיון תפילה

Rabbi Jay & Ilana Kelman

חגי תשרי (תשפ"ב)

Holidays of Tishrei (2021) Musing on the Machzor

Chana's Prayer

• תפילת חנה

Aleinu

• תפילת עלינו לשבח

Musaf of Rosh Hashana

• מוסף לראש השנה

"Unetaneh Tokef"

• "ונתנה תוקף"

• מזמור כ"ז, מ"ז Psalm 27, 47

www.tehillim.org.il

www.tefilah.org

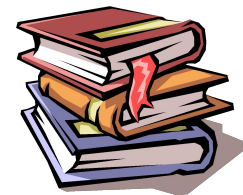
Beni Gesundheit

Beni.gesundheit@tefilah.org

REFERENCES

- *Ismar Elbogen (1875-1943). German. Berlin 1913. Jewish Liturgy: A Comprehensive History.*
- *Rabbi Dr. Eli Munk: The World of Prayer (revised; 2 volumes).*

• הרב יששכר יעקובסון: "נתיב בינה" תל אביב

• סידור אוצר התפילות